

[Kristen Amby.]

Folkeskolens Maal, at den skulde kunne hvile i sig selv. Jeg tror nemlig, at det pædagogisk og ogsaa af andre Grunde er afgjort forkert, at man har et Skolevæsen, hvor man skal pille Børnene ud, naar de er 11 Aar, og skille dem ad. For det første synes Erfaringen at vise, at Børn, der, naar de er 10—11 Aar, synes umaadelig flinke, fordi de kan lære udenad og let og hurtigt kan tilegne sig et Stof, ofte 2—3 Aar efter slet ikke er saa flinke mere, medens derimod Børn, der er tungere i 11 Aars Alderen, men i Virkeligheden tænker dybere over Tingene og til syvende og sidst har en klarere Forstaaelse, selv om de er langsommere, senere hen udvikles saaledes, at de kan følge med.

Overhovedet er dette at skille Børn ad, naar de er 11 Aar, efter min Mening principielt saa forkasteligt som vel tænkeligt. Jeg har fremhævet det offentligt flere Gange; jeg har ogsaa talt med mange Pædagoger derom, væsentlig Pædagoger, der tilhører Realskolen, men de synes i øvrigt, jeg er gal, naar jeg siger saadan noget; de siger: jo tidligere, jo bedre, vi vil egentlig helst have dem endnu tidligere, naar de skal lære Sprog og Matematik, og hvad Børnene nu skal lære. Men det kan nu aldrig være et Formaal i sig selv, at Børn lærer Sprog og Matematik. Jeg tror, at Overbebyrdelsen af den teoretiske Skole, baade Realskolen og Gymnasieskolen, hænger sammen med, at man faar en hel Del Børn i 11 Aars Alderen op i disse Skoler, som aldrig skulde have været der, medens derimod en Del Børn, der senere skulde og kunde modtage en dybtgaaende teoretisk Uddannelse — væsentligt Landsbybørn —, ikke faar den, fordi de ingen Lejlighed har dertil.

Pædagogerne siger imidlertid, at det er nødvendigt med denne voksende Undervisning, naar man skal lære Sprog, og det er rigtigt, at hvis jævnt og daarligt begavede Børn skal lære disse Ting, som man kræver i den teoretiske Skole eller Eksamensskolen, er det nødvendigt, at de lærer dem paa den Maade. Men hvem siger, at de *skal* det? Jeg tror, man gjorde vel i at overtænke, om det ikke var rigtigt, naar man nu vil en Reform af vort Skolevæsen, at bygge Skolen op som en virkelig Enhedsskole i By og paa Land; Børnene skulde gaa i en ensartet Skole, ikke en ensrettet Skole naturligvis, men en virkelig Folkeskole, indtil det 14de Aar, maaske af praktiske Grunde til det 13de — det er mig ligegyldigt.

Vi maa lade Sprogene være. Det er en helt urimelig Ting at mene, at Folke-

skolen kan bruge flere Timer om Ugen til fremmede Sprog, uden at det gaar ud over andet, og væsentlig over det fundamentale, ud over de elementære Ting, først og fremmest Kendskabet til ens eget Modersmaal, dette virkelig at lære at læse, ikke bare det mekaniske, men lære at tilegne sig et Stof. Og har et Menneske lært at læse — det har vi her i Salen det bedste Bevis paa —, behøver det ikke i Børneaaarene at lære fremmede Sprog for senere at kunne indtage en god Plads i Samfundet og heller ikke for senere at kunne tilegne sig fremmede Sprog, hvis det er nødvendigt.

Jeg tror, at hvis man gik bort fra de fremmede Sprog, vilde en stor Uret gøres god, som nu begaas mod Landsbybørnene. Der er jo ingen Eksamensskole paa Landet, i hvert Fald ikke forholdsvis saa mange, som der er i Byerne, og det er næsten økonomisk uoverkommeligt for den mindre bemidlede Del af Befolkningen paa Landet at lade ders Børn, selv om de ønsker det og Børnene har Evner dertil, faa den videregaaende teoretiske Uddannelse; baade Skolepenge og Befordringsudgifter, hvor det drejer sig om 10—15 km Afstand, er det uoverkommeligt for dem at klare.

Jeg kan nævne et enkelt Eksempel, hvor vi dog fik det gennemført: en dygtig ung Pige, som, da hun blev konfirmeret og gik ud af Skolen, overraskede alle ved, hvad hun kunde; hun skrev et fejlfrit Dansk i en fri Stil, kunde regne meget svære Regneopgaver og var i det hele taget et Menneske, som burde have Chancen for at faa en teoretisk Uddannelse. Det vilde koste hendes Fader — det kom altsaa ikke til det, men det vilde koste ham, der var en Husmand, som havde 3 Tdr. Land og maatte gaa ud og arbejde, 23 Kr. om Maaneden i Skolepenge og Befordringspenge at sende hende ind til Skolen; det var jo umuligt. Nu var hun saa dygtig, og man stillede sig fra den paagældende Skoles Side saa imødekommende, at man lod hende gaa ind i 3die Mellem, lod hende gaa ind i den Klasse, der svarede til hendes Alderstrin, og saa skulde hun altsaa i Løbet af et Par Maaneder lære det i Sprog, som de andre havde været to Aar om. Jeg har fulgt hende meget nøje og set, at hun er blevet Nr. 1 i sin Klasse, og nu følger hun ogsaa med i Sprog.

Dette og mine egne Erfaringer — min egen Udvikling var en noget lignende —, og hvad jeg i øvrigt kender til de Forhold, faar mig til at mene, at bedst var det at have et Skolevæsen af ensartet Karakter indtil det fjortende Aar og paa det bygge